

Inkasso AB Marginalen
Box 26134
100 41 Stockholm

Beslut efter tillsyn enligt inkassolagen (1974:182) - indrivning mot omyndiga

Datainspektionens beslut

Inkasso AB Marginalen bryter mot 4 § inkassolagen genom att inte ha fungerande rutiner för att fånga upp fordringar som riktas mot personer som var omyndiga då respektive fordran uppkom och för att kontrollera grunden för en sådan fordran innan bolaget vidtar någon inkassoåtgärd.

Datainspektionen förutsätter att Inkasso AB Marginalen snarast inför sådana rutiner.

Ärendet avslutas, men kan komma att följas upp.

Redogörelse för tillsynsärendet

Datainspektionen har uppmärksammat på att Inkasso AB Marginalen (nedan Marginalen) under första halvåret i år har ansökt om betalningsföreläggande hos Kronofogdemyndigheten i två ärenden, i vilka svarandena var omyndiga då respektive fordran uppkom. Detta, i kombination med att det idag finns relativt få sätt för en omyndig person att bli skuldsatt, ledde till att Datainspektionen beslutade att inleda tillsyn mot Marginalen. Syftet med tillsynen var att granska Marginalens rutiner kring indrivning av fordringar som uppstått innan gäldenärens myndighetsdag.

Marginalen har uppgett i huvudsak följande.

Inom ramen för sin ”nykundsprocess” informerar Marginalen nya uppdragsgivare om att bolaget generellt inte vidtar några inkassoåtgärder mot gäldenärer som var omyndiga då fordran uppkom. Marginalen uppmanar samtliga sina uppdragsgivare att genomföra och godkänna gäldenärsbyte till vårdnadshavare eller förmyndare i de fall det är möjligt. I samband med att Marginalen får in uppdrag mot omyndiga personer kontaktar Marginalen uppdragsgivaren i fråga i syfte att få dennes godkännande att utföra gäldenärsbyte i alla sådana ärenden. Marginalen agerar likadant då bolaget ser att en uppdragsgivare har fordringstyper som generellt sett brukar riktas mot omyndiga gäldenärer.

Hittills har Marginalen gjort stickprovskontroller i ärendefilerna från sina uppdragsgivare i samband med inläsning av dem för att fånga upp ärenden som avser omyndiga personer. Vid den manuella registreringen av ärenden har Marginalen kontrollerat bland annat gäldenärens ålder och fordrans förfallodatum. Marginalen har ställt inkassokrav mot omyndiga personer till ”målsman för” den omyndiga personen.

Marginalen har nu beslutat att i stället inte skicka inkassokrav till omyndiga personer. I samband med inläsning av ärendefiler från uppdragsgivare ska Marginalen införa en automatisk kontroll som genererar ett ”kravstopp” då gäldenären är omyndig. Det innebär att en handläggare får upp ärendet på en lista och kan återlämna uppdraget för gäldenärsbyte eller avsluta uppdraget. Även vid manuell registrering kontrolleras gäldenärens ålder och ett ärende som riktar sig mot en omyndig person kommer att återlämnas till uppdragsgivaren för gäldenärsbyte eller avslutas hos Marginalen.

Marginalen kommer också att inrätta en kontrollpunkt mellan inkassokrav och ansökan om betalningsföreläggande. I de fall ett ärende finns med på en lista över ärenden i vilka det finns omyndiga gäldenärer ska Marginalen kontakta uppdragsgivaren för gäldenärsbyte, eller i annat fall helt avstå från uppdraget.

Den 11 september 2014 hade Marginalen två pågående ärenden mot personer som då var omyndiga. Marginalen har ingen teknisk möjlighet att i sitt inkassosystem med automatik få fram information om gäldenärens ålder då fordran uppkom. Marginalen har därför inte heller möjlighet att vid filinläsning med automatik kontrollera ärenden där gäldenären var omyndig då fordran uppkom. Det kräver en manuell genomgång av alla inkassouppdrag som registreras hos Marginalen. Marginalen har dock i avtal

med sina uppdragsgivare och i sin ”nykundsprocess” säkerställt att uppdragsgivarna inte ska skicka in sådana ärenden. Vid den manuella registreringen av ärenden ska handläggaren alltså jämföra gäldenärens ålder med förfallodatum för fordran.

I ett av de två ärenden där Marginalen har ansökt om betalningsföreläggande under första halvåret i år krävde bolaget en omyndig person på renhållningsavgift i sin egenskap av fastighetsägare. Marginalen anser att det finns laglig grund för den fordran.

Det andra ärendet i vilket Marginalen har ansökt om betalningsföreläggande under första halvåret i år avsåg en vårdavgift. Det förelåg dock inga sådana särskilda skäl som gör att avgiften får tas ut av den omyndiga personen (26 § hälso- och sjukvårdslagen, SFS 1982:763).

Skäl för beslutet

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Enligt 4 § inkassolagen ska inkassoverksamhet bedrivas i enlighet med god inkassosed. Vad som är god inkassosed framgår av 5-11 §§ inkassolagen, Datainspektionens allmänna råd Tillämpning av inkassolagen och Datainspektionens praxis i inkassofrågor.

En inkassoåtgärd bör inte vidtas om det finns sannolika skäl för att en fordran inte är lagligen grundad eller om fordran annars framstår som obefogad (8 § inkassolagen).

I Datainspektionens allmänna råd finns följande generella uttalande om kraven på kontroll av grunden för en fordran enligt god inkassosed. Vid ett stort inflöde av kravärenden gällande en viss typ av fordringar kan en förenklad granskning av kravunderlaget ske hos inkassoombudet. Nya uppdragsgivare bör dock kontrolleras mer noggrant. Uppdragsgivare som inkassoombudet erfarenhetsmässigt vet har en redovisning som kan vara mindre noggrann ska också kontrolleras mer regelmässigt. Inkassoombudet bör aldrig nöja sig med ett avtalsvillkor i förhållande till sin uppdragsgivare som säger att uppdragsgivaren svarar för att fordran är lagligen grundad (allmänna råden, s. 18-19).

När det gäller just omyndiga personer och kontrollen av fordran säger god inkassosed att om den av uppdragsgivaren utpekade gäldenären är omyndig,

eller var omyndig då fordran uppkom, bör inkassoombudet alltid kontrollera att det faktiskt är den omyndige som är gäldenär (allmänna råden, s. 20).

De senaste årens lagändringar och rättspraxis har lett till att det numera finns få sätt för en omyndig person att bli skuldsatt. Mot den bakgrunden har det blivit än viktigare att kontrollera grunden för en fordran som riktas mot en person som var omyndig då fordran uppkom. Om man bortser från vissa speciella typer av fordringar, anser Datainspektionen att det numera finns skäl att alltid utgå från att en fordran riktad mot en person som var omyndig då fordran uppkom saknar laglig grund. Om ett inkassobolag inte genomför en kontroll av grunden för fordran i den situationen finns det stor risk för att bolaget vidtar inkassoåtgärder utan att det finns laglig grund för fordran. Datainspektionen anser därför att god inkassosed innebär att ett inkassobolag bör ha fungerande rutiner för att fånga upp fordringar som riktas mot personer som var omyndiga då respektive fordran uppkom och för att kontrollera grunden för en sådan fordran innan bolaget vidtar någon inkassoåtgärd. En förutsättning för att sådana kontroller ska kunna fungera korrekt är att den hos bolaget som har till uppgift att utföra kontrollen har tillräckliga kunskaper för att kunna bedöma om respektive grund är juridiskt hållbar.

Bedömning av Marginalens rutiner

Marginalens stickprovskontroller vid inläsning av ärendefiler har inte varit tillräckliga för att hindra bolaget från att vidta inkassoåtgärder mot omyndiga personer, utan att det har funnits laglig grund för fordran. Detta har hittills fått till följd att bolaget felaktigt har ansökt om betalningsföreläggande mot i vart fall en person.

Datainspektionen ser positivt på att Marginalen nu förändrar sina rutiner. De nya rutiner som Marginalen beskriver kommer dock inte att fånga upp fordringar som riktas mot personer som är myndiga då ärendet överlämnas till bolaget men som inte var myndiga då fordran uppkom, annat än i de fall registreringen sker manuellt. Det är inte tillräckligt att som enda åtgärd, genom avtal eller på annat sätt, informera sina uppdragsgivare om att de inte ska skicka in sådana ärenden.

Mot denna bakgrund konstaterar Datainspektionen att Marginalen inte har fungerande rutiner för att fånga upp fordringar som riktas mot personer som var omyndiga då respektive fordran uppkom och kontrollera grunden för en sådan fordran innan bolaget vidtar någon inkassoåtgärd. Datainspektionen finner därför att Marginalen agerar i strid med god inkassosed, och därigenom bryter mot 4 § inkassolagen.

Datainspektionen förutsätter att Marginalen snarast inför automatiska och/eller manuella rutiner för att fånga upp och kontrollera grunden för denna typ av fordringar innan bolaget vidtar någon inkassoåtgärd, även i de fall då den utpekade gäldenären nu är myndig men var omyndig då fordran uppkom.

Hur man överklagar

Om ni vill överklaga beslutet ska ni skriva till Datainspektionen. Ange i skrivelsen vilket beslut som överklagas och den ändring som ni begär. Inspektionen måste ha fått ert överklagande inom tre veckor från den dag ni fick del av beslutet, annars kan överklagandet inte prövas. Datainspektionen sänder överklagandet vidare till Förvaltningsrätten i Stockholm för prövning, om inspektionen inte själv ändrar beslutet på det sätt ni har begärt. Även Justitiekanslern får överklaga beslutet för att tillvarata allmänna intressen. Tiden för överklagande för Justitiekanslern räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Detta beslut har fattats av generaldirektören Kristina Svahn Starrsjö efter föredragning av juristen Malin Fredholm. Vid den slutliga handläggningen har även enhetschefen Catharina Fernquist deltagit.

Kristina Svahn Starrsjö

Malin Fredholm